

BERRIKUNTZA ETA TALENTUA. PRODUKTIBITATEAREN ETA GARAPENAREN IBILBIDE-ORRIA

Posted on 18/06/2025 by Naider

EUSTATen proiektzioek biztanleria osoaren hazkunde oso motela eta pixkanaka 16 eta 65 urte bitarteko pertsonen pisu gutxiago izango duen biztanleria piramide bat aurreikusten dute, biztanleria osoaren hiru puntu ehuneko galduko baitzituzten 2036rako. **Biztanleria egitura honekin, zaila dirudi euskal ekonomiak iraganean bezala hazten eta garatzen jarraitzea.** 1995 eta 2023 bitartean Euskal Autonomia Erkidegoko BPGa %2,2ko batez besteko urteko tasan hazi zen termino errealean.

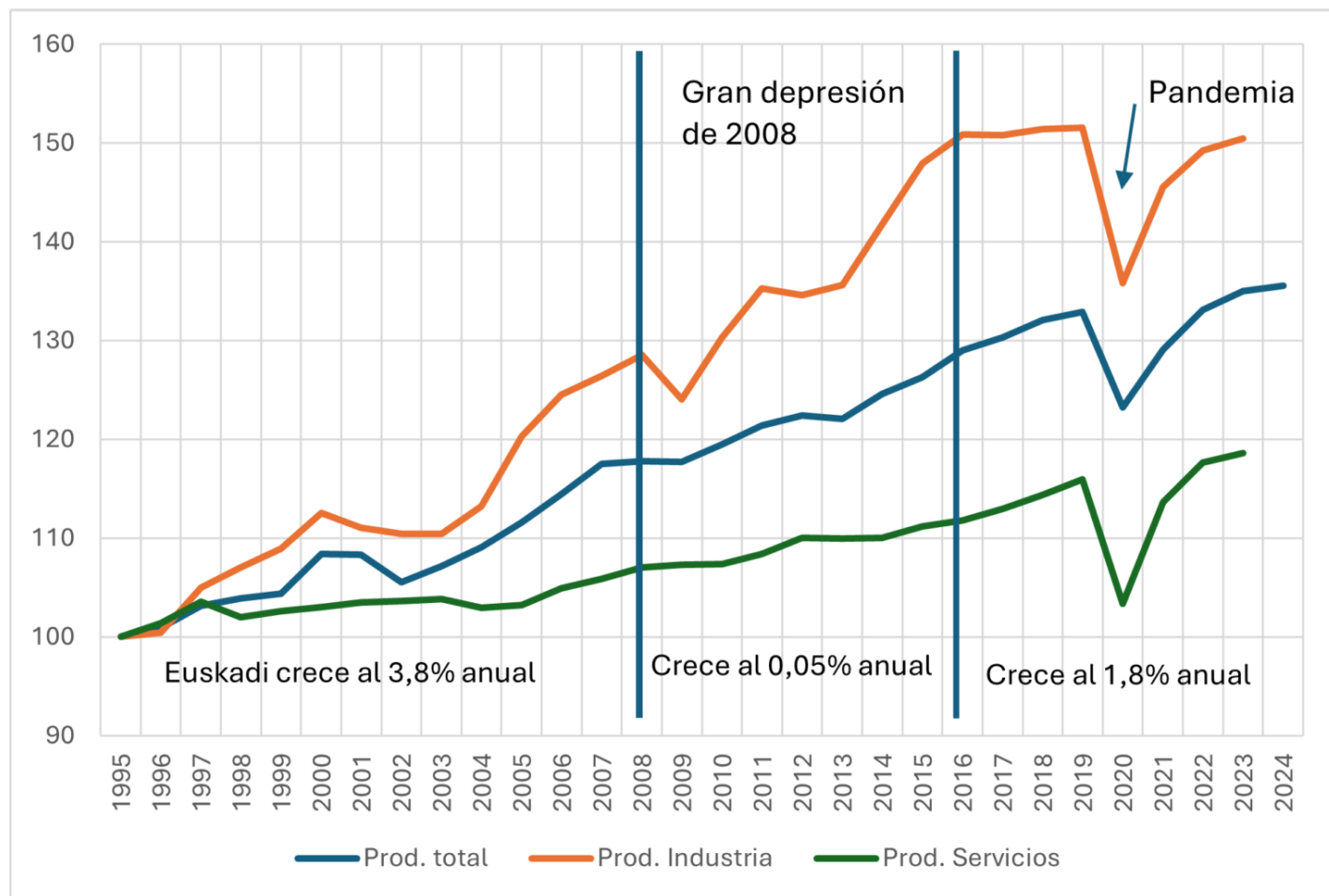
Naiderekin egindako kalkuluen arabera, **hazkunde bideari eusteko euskal ekonomiaren (BPG biztanleria okupatuaren artean) urteko batez besteko produktibitate errealearen %1,2tik gorako hazkunde behar da.**

Honen inguruan, albiste on bat eta txar bat emango dizuegu. Lehenik, ona: **hazkunde hori bideragarria da**, Euskadik badakielako zer den bere ekonomiaren errendimendua erritmo horretan hobetzea; euskal ekonomiaren produktibitatea tasa horretan hazi zen 1995etik 2008ko krisi handiaren aurreko aldiraino. Hori posible izan zen industria-sektorearen gaitasun nabarmenari esker, une horretan ekonomiaren %27,5a ordezkatzeko baitzuen eta bere produktibitatea zerbitzuen sektorearena baino ia %30 gehiago hazten baitzen.

Albiste txarra, ordea, da **oso zaila izango dela** hori lortzea; 2008 eta 2024 bitartean produktibitatea %0,9ko batez besteko urteko tasan baino ez da hazi, eta 2023 eta 2024 bitartean ez da %0,5era ere iritsi. Bilakaera hori azken urteetan bizi izan den **ziurgabetasun handiaren ondorio da**: finantza krisi handitik susperraldi argirik gabe, pandemia iritsi zen, gero Ukrainako gerra eta harekin bi digituko inflazioa, energia krisi handia eta munduko hornidura kate nagusien haustura garrantzitsuak, ekonomia nabarmen moteldu baitute. Testuinguru honetan, gainera, **industria-sektorea, euskal ekonomiaren motor nagusia, da kaltetuen gertatu dena** eta gaur egun egoera zailenean dagoena: euskal ekonomiaren industria-produkzioaren indizeak urteko %1,3ko jaitsiera aurkezten du aurtengo apirilean.

Egoera hori Txinaren paper nabarmenaren ondorio da, modu progresibo eta oso sendoan sartzen baita Europako barne-merkatuan zein merkatu globaletan, teknologikoki oso aurreratuak eta oso lehiakorrak diren produktuekin, euskal industriak jarduten duen balio-kate nagusietan: automozioan eta energian, batez ere, baina baita beste askotan ere, hala nola elektronikan, makinerian edo ekipo-ondasunetan. Beste faktore gehigarri bat, eta ez hain garrantzirik gabea, Ameriketako administrazio berriak sustatutako tarifa-politikak sortutako nahastea da, herrialde horrekiko merkataritza ez ezik, truke globalen multzoa ere asaldatzen baitu. Laburbilduz, Euskadi bidegurutze garrantzitsu batean dago, produktibitatea handitzeko premia larriak markatua, eta argi dago hura mobilizatu dezaketen palanka bakarrik elkarrekin estu lotuta dauden bi direla: inbertsioa eta pertsonen talentua, hori balioan jartzeko.

Gráfico. Evolución de la productividad real global y por sectores en la economía vasca. 1995-2024, Índices 1995 = 100

BPG erreal osoa / urteko batez besteko biztanleria okupatua (PRA)

Industria eta zerbitzuen produktibitatea: Lanpostuko Balio Erantsi Gordina (BEG) erreala. Urteko Kontuak.
Iturria. Eustat

Laburbilduz, **Euskadi** bidegurutze garrantzitsu batean dago, **produktibitatea handitzeko premia larriak** markatuta, eta hori mugiaraz dezaketen **palanka bakarrik** elkarren artean estu-estu lotuta dauden bi dira. Inbertsioa eta pertsonen balioa emateko talentua.

Lehenik eta behin, **teknologian egindako inbertsioa eta, bereziki, I+G+b-n** egindakoa, adimen artifizialaren eta teknologiaren alorrean gertatzen ari diren **aurrerapen disruptiboak** azkar eta modu egokian enpresetan **txertatzeko** eta **manufaktura industria adimentsuago, automatizatuago** eta berotegi-efektuko gasen **isurketarik gabeko** industria berri batean bat egiteko. I+G+b-n egindako inbertsioa, ordea, ez da bakarrik lehendik dagoena hobetzeko eta egokitzeko, baizik eta **euskal ekonomia dibertsifikatuko duten produktu eta zerbitzu berriei atea irekitzeko** balio behar du, hazkunde azkarreko merkatu global berrietara irekitzeko eta pixkanaka ezagutzaren gizartean integratzeko, horixe baita Euskal Herriak aurrera egin behar duen bidea, herrialde industrialak izaten jarraitu nahi badu.

Eta, egia esan, **pertsonen ezagutza eta haien talentua** dira produktibitatea hobetzeko **palanka nagusia** osatzen duten elementuak. Gizarte eta kultura **aldaketak ulertzeko eta teknologia berriak arrakastaz aplikatzeko gai diren pertsonak**. Enpresek, erakundeek eta gizarteak oro har dituzten erronka handiak kudeatzeko **pertsona berritzaileak**.

Agerikoa denez, Euskadiko biztanleria piramideak ez du marjin handirik uzten, eta, beraz, Euskal

Herriak derrigorrean eta **ausardiaz kudeatu behar ditu bere baliabideak**, aurrera egiteko eta garatzeko **behar duen talentua atxiki eta erakartzeko**.

Zer baliabide? Lehenik eta behin, **bere hezkuntza formal eta ez-formalaren sistema eta Euskal Zientzia eta Teknologia Sarea**, zeinek bikaintasun mailan aurrera egin behar duten onenak erakartzeko, enpresa-sistemeekin konektatzeko eta euskal gizarteak behar dituen gaitasunez eta jarrerez hornitzeko.

Bigarrenik, **enpresa-sare dinamiko eta berritzaile bat**, bere lan-eskaintzetan baldintza ekonomiko lehiakorrak eta, horrekin batera, talentu berezia duten pertsonentzat gero eta balio eta erakargarritasun handiagoa emateko gai den ospe, antolaketa-kultura eta balioak uztartzen dituen.

Azkenik, baina ez horregatik garrantzi gutxiagokoa, **bizi-inguruneen artikulazioa, kalitate estandar altuekin**, alderdi fisiko eta azpiegituretara mugatzen ez direnak, baizik eta ingurumena, kultura eta nortasun propioak, zerbitzu publikoen eskaintza, erakunde publiko eta pribatuen kalitatea eta pertsona guztien zaintza bezalako alderdietara hedatzen direnak.

Azken batean, **garapenak produktibitate handiagoa eskatzen du, eta honek berrikuntza eta talentu gehiago eta hobea**. Euskadik bere etorkizuna jokoan duen binomioa da.

